

УДК 338.2

**ПРОБЛЕМА ФУНКЦІОНУВАННЯ І РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА В
УКРАЇНІ**

*О.В. Стадник, факультет економіки та менеджменту, спеціальність «Менеджмент
організацій і адміністрування», 5 курс
Науковий керівник – В.П. Стадник, асистент кафедри менеджменту
ВП Національного університету біоресурсів і
природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»*

Анотація: у статті розглянуті основні аргументи на користь особливостей малого підприємництва. Доведена необхідність малого підприємництва. Проаналізована законодавча база щодо функціонування малого бізнесу. Досліджено основні показники розвитку малого бізнесу.

Ключові слова: мале підприємництво, приватний підприємець, державна політика

Функціонування малого бізнесу в умовах кризового стану економіки України є надзвичайно гострою проблемою. У зв'язку з наявністю низки нерозв'язаних проблем, серед яких складна політична ситуація, суперечливе та неоднозначне законодавство, високе податкове навантаження та, як наслідок, значна тінізація економіки, питання про те, чи існує можливість для розвитку та ефективного функціонування малого бізнесу в Україні, набуває достатньої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перші спроби теоретичного осмислення підприємництва почалися у XVII ст. Вагомий внесок у дослідження підприємництва зробили відомі західні вчені А.Сміт, Д.Рікардо, А.Маршал. Поміж сучасних вітчизняних досліджень, які займаються питаннями малого бізнесу, необхідно відзначити О.Барановського, Л.Воротіну, Д.Єханурова, Л.Хмелевську, З.Варналія, В.Гейця, В.Полікова, С.Мочерного.

Ціль статті є дослідження сутності та розгляд перспектив та подолання перешкод розвитку малих підприємств в Україні.

Виклад основного матеріалу. Світовий досвід свідчить, що основною рушійною силою економіки є саме мале підприємництво, оскільки сприяє недопущенню монополізації на ринках послуг та торгівлі, а також відіграє важливу роль у закріпленні ринкових відносин як найбільш масової форми, яка швидко реагує на кон'юнктуру ринку.

Проте, в сучасних умовах господарювання за нестійкої економічної, політичної ситуації, фінансової кризи діяльність малих підприємств гальмується наявністю суттєвих проблем і перешкод у даній сфері, що призводить до уповільненості та диспропорційності їх розвитку.

Мале підприємництво являє собою самостійну, систематичну, ініціативну господарську діяльність малих підприємств та громадян-підприємців (фізичних осіб), яка проводиться на власний ризик з метою отримання прибутку.

Згідно чинного законодавства, малими визнаються ті суб'єкти господарювання, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний фінансовий рік не перевищує п'ятдесяти осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції за цей період становить не більше суми, еквівалентної п'ятистам тисячам євро за середньорічним курсом Національного банку України щодо гривні [1]. 50-60% валового продукту, вироблюваного в західних країнах, та приблизно 70% зайнятого населення за кордоном припадає саме на малі підприємства. В Україні цей показник складає лише 10%.

Від розвитку малого бізнесу залежить створення конкурентоспроможного внутрішнього ринку товарів і послуг.

Матеріали Міжнародної студентської науково-практичної конференції «Перспективи розвитку аграрної вищої освіти України очима молодих науковців»

Дослідники сектора малого бізнесу розділяють підприємства у цій сфері на дві головні групи:

- перша група: підприємства, які прямо або опосередковано пов'язані з великим бізнесом, тобто, будучи юридично самостійними одиницями, вони працюють на контрактній основі з великими підприємствами, виконуючи субпідрядні роботи.
- друга група: економічно і юридично самостійні підприємства, які безпосередньо конкурують з великим бізнесом та між собою на ринку.

Малий бізнес відрізняється не тільки розміром форм господарювання. Він, як відзначає Г. Франовська, являє собою самостійний суб'єкт ринкової економіки, соціально-економічний інститут, якому властива, специфіка національних традицій і норм поведінки, психологічного укладу індивідумів, які здійснюють підприємницьку діяльність, підвищений ступінь ризику, інноваційності, ініціативності [1]. Критерії виділення малих підприємств встановлюються формально і суб'єктивно, у рамках державної політики не релевантно враховуються його сутнісні особливості. Такі особливості важливі, тому що найчастіше саме через них і виникають

мали підприємства, коли перевага саме такої форми господарювання є очевидною.

Перевагами малого бізнесу є:

- по-перше, з урахуванням сфери діяльності малих підприємств, яка досить широка, охоплює сферу виробництва і сферу послуг;
- по-друге, оцінюючи недоліки і слабкі місця малих форм господарювання, які породжують об'єктивні обмеження і змушують більш повно використовувати природні переваги.

Згідно з Національною програмою сприяння розвитку малих підприємств в Україні, основними чинниками, які перешкоджають розвитку малого бізнесу, є:

- відсутність чітко сформульованої в системі правових актів державної політики у сфері підтримки малого підприємництва;
- збільшення адміністративних бар'єрів (реєстрація, ліцензування, сертифікація, системи контролю і дозвільної практики, регулювання орендних відносин тощо);
- відсутність реальних та дієвих механізмів фінансово-кредитної підтримки;
- надмірний податковий тиск і обтяжлива система звітності;
- невпевненість підприємців у стабільності умов ведення бізнесу;
- надмірне втручання органів державної влади в діяльність суб'єктів господарювання

[2].

Висновки: Підсумовуючи все вищенаведене, можна сказати, що необхідність розвитку малого підприємництва в широкому масштабі в ринковій економіці зумовлюється низкою обставин:

1. Мали підприємства мають об'єктивні переваги, які за певних передумов і сприятливих умов, що формують середовище їхнього функціонування, дадуть їм змогу стати повноправними учасниками господарського життя в країні, найважливішим чинником підвищення ефективності економіки, виходу її з кризи.

2. Малий бізнес є структурним елементом, який створює конкурентне середовище, умовою створення необхідної для ринку атмосфери конкуренції. Різноманіття форм підприємств, що швидко виникають і зникають, дає змогу миттєво реагувати на будь-які зміни ринкової кон'юнктури.

Список літератури

1. Закон України „Про ліцензування певних видів господарської діяльності" від 27.04.2009 № 994
2. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» 04.02.2009 № 913_
3. Діяльність малих підприємств в 2010 році. // інформація Д–Експресержавного комітету статистики України. –2010. –№182.
4. Майборода В. Програми фінансування малих і середніх підприємств німецькими банками сприяння розвитку // Вісник НБУ. -2011. -№6. –С.68-72.
5. Ющенко В. Фінансова підтримка розвитку малого та середнього бізнесу в Україні // Вісник НБУ. – 2010. – Квітень. – С. 3-5.

***Annotation:** The basic arguments of the peculiarities of the small business undertakings are viewed in this thesis. The necessity of the small business undertakings is proved. The legislative base of the small business's functioning is analyzed. The main indexes of the small business's development are examined.*

***Keywords:** small business, sole proprietor, public policy*

**A PROBLEM OF FUNCTIONING AND DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS
IS IN UKRAINE**
O.V. Stadnyk